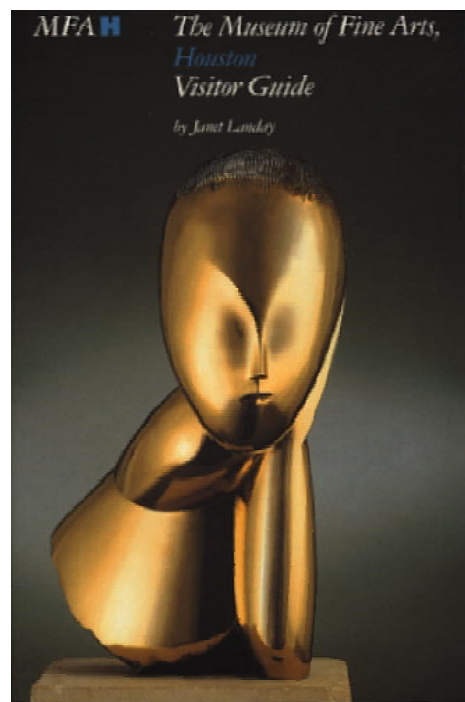

ÎN VIZITĂ LA MUZEUL DE ARTĂ DIN HOUSTON (1)

de Octavian Ciupitu.

Orașul Houston din Texas este un oraș relativ nou: el a fost fondat la data de 30 august 1836 de către frații J.K. și A.C. Allen, la câteva luni după terminarea a ceea ce se numește în Texas ca fiind Războiul de Independență a Texasului. Fondatorii orașului i-au dat numele după eroul acestui război, generalul Sam Houston. Planul de sistematizare a acestui oraș este unul de oraș de colonizare, cu străzi și artere în general perpendiculare unele pe altele, formând o rețea de patrulare ortogonale ce au primit diferite destinații: unele pentru locuire, altele pentru clădiri de afaceri, altele pentru clădiri de cultură, altele pentru comerț, și așa mai departe. Aceasta face ca activitățile enumerate aici să nu conlucreze organic prin dezvoltare istorică, ci să constituie districte specifice de sine stătătoare ce nu se leagă între ele din punct de vedere funcțional.

Muzeele de artă din Houston sunt amplasate, ca urmare, împreună cu două școli de artă, în "districtul muzeelor de artă", aflat departe de Downtown, unde, printre altele, este situată clădirea Operei Mari din Houston (Houston Grand Opera), sau de districtul magazinelor de antichități și a galeriilor și expozițiilor de artă, grupate, și acestea, într-un patruleter, sau cartier, propriu. Muzeul de Artă (Museum of Fine Arts) din Houston a împlinit în anul 2000 un secol de activitate. Tot în același an a fost inaugurată și cea mai nouă dintre clădirile muzeului, denumită după donatoarea Audrey Jones Beck (The Audrey Jones Beck Building). Căci acestui muzeu îi aparțin cinci clădiri și spații de expunere în aer liber, dintre care trei (The Audrey Jones Beck Building, The Caroline Wiess Law Building și The Lillie and Hugh Roy Cullen Sculpture Garden) sunt amplasate în districtul muzeelor de artă, iar alte două (Rienzi și Bayou Bend Collection and Gardens) se află mult mai la nord-vest de acestea, aproape de râul Buffalo Bayou.

Coperta Ghidului Vizitatorului la Muzeul de Artă din Houston.
© MFAH.

Muzeul de Artă din Houston, născut la inițiativa unui grup vizionar de femei de acum mai bine de o sută de ani, a reușit să acumuleze în acest timp peste 40.000 de lucrări de artă din toată lumea, acoperind o perioadă de timp din vremurile preistorice și până azi. Pentru catalogul acestui complex muzeal, autorii săi au ales ca ilustrație pe copertă una dintre principalele lucrări de artă expuse aici, și anume sculptura "O muză", opera sculptorului Constantin Brâncuși (1876-1957). Motivul acestei alegeri este, conform declarațiilor din prefața catalogului, dorința de a face conștient vizitatorilor faptul că denumirea de "muzeu", însemnând "lăcașul muzelor", pornește de la cuvântul "muză", care în mitologia greacă le desemna pe zeitele ce erau păstrătoarele de memorie, călăuzitoare și sursele inspiratoare ale artiștilor, și care erau fetele pe care Zeus, zeul stăpân al lumii, le-a avut cu Mnemosyne, zeita memoriei.

Clădirea principală a acestui complex muzeal o constituie The Audrey Jones Beck Building, proiectată de arhitectul spaniol Rafael Moneo și dată în folosință în anul 2000. Ea cuprinde întreg cvartalul mărginit de străzile Main, Binz, Fannin și Ewing, având intrarea prin Main Street. Numele pe care l-a primit clădirea este ales în onoarea donatoarei Audrey Jones Beck, epitoz pe viață al Muzeului de Artă din Houston. Ea a donat acestui muzeu colecția sa de picturi impresioniste și post-impresioniste, colecție pe care a realizat-o împreună cu soțul său, John. La subsol, clădirea aceasta este legată de clădirea vecină, aparținând muzeului și intitulată The Caroline Wiess Law Building, printr-un coridor ce trece pe sub artera de circulație Main Street. La acest subsol se află localuri pentru expoziții temporare și o cafenea. La parter sunt librăria și magazinul muzeului, expoziții temporare, colecția Artă Americană până la 1945, o colecție de fotografii, precum și o colecție de gravuri și desene. La mezanin aflăm un studiu pentru lucrări pe hârtie și depozitul central al muzeului, după care, la etajul superior se află expuse Colecția John A. și Audrey Jones Beck, Colecția Fundației Sarah Campbell Blaffer, precum și Artă Europeană de la Grecia Antică la anul 1920.

Cu ocazia vizitei făcute aici anul acesta la data de 19 martie, împreună cu soția mea Silvia Constantinescu și cu fiul nostru Marc Ciupitu, la parterul clădirii am întâlnit o expoziție temporară intitulată "Citind portretele-bust romane". Deschisă în perioada de la 18 februarie la 6 august 2006, expoziția aceasta prezintă busturi de marmură din antichitatea romană reprezentând, în mai multe exemplare, pe Octavianus - devenit apoi primul Augustus (63 î.Hr. - 14 d.Hr.), pe Hadrianus (76-138), pe o femeie din perioada lui Octavianus, pe un preot bătrân, pe un bărbat tânăr, pe Caracalla (188-217), și alții. Arta portretistică la romani a trecut prin mai multe faze, reflectând astfel mentalitatea romană cu schimbările nuanțate și contrastele brutale care o caracterizează. Căci arta plastică la romani a fost caracterizată de salturi de la un ideal la altul, inspirate mai toate de ce se întâmpla în arta greacă, adesea însă cu întâzieri aproape de secole. Deja din secolul IV î.Hr. sunt ajunse la noi menționări de statui publice la Roma, unde persoanele private aveau dreptul să ridice în locurile publice imagini dedicate rudelor care fuseseră funcționari publici. De pe la anul 300 î.Hr. și până pe la 150 î.Hr. sculptura portretistică romană a fost influențată de arta greacă clasică, în care exista doar "frumosul", iar "urâtul" era exclus, imaginile prezentând mai

degrabă tipuri ideale de deținători de funcții publice decât persoane reale în carne și oase. După aceea, arta portretistică romană din perioada republicană a fost influențată de arta elenistică, fiind, de fapt, o parte integrată a acesteia, caracterizată printr-o reprezentare portretistică a trăsăturilor individuale cu caracter naturalist. După venirea la putere a lui Octavianus, acesta a impus o artă oficială de stat puternic clasicizantă. Este interesant de comparat în această expoziție busturile din marmură ce-l reprezintă pe Octavianus adolescent într-o tratare naturalistă, cu sculptura clasicizantă de mai târziu, când acesta se afla la conducerea statului și când era reprezentat idealizat în maniera sculptorilor clasici greci precum Polykleitos (secolul V î.Hr.): vedem atunci, de fapt, un cap al lui Octavianus lipsit de expresie, aplicat pe un corp de atlet bine antrenat, indiferent de vârsta reală a personajului reprezentat. După moartea lui Octavianus se trece la o nouă perioadă de reprezentare portretistică în care se urmărește individualizarea. Dacă în timpul lui Octavianus portretele bust erau tăiate din scut, în secolul II ele cuprind și brațele, precum și trunchiul până la talie. Asemănătoare stilistic cu portretele-bust republicane târzii, busturile din perioada Flavilor (68-96) prezintă spontaneitate, intensitate, neliniște și temperament nervos, iar materialul este ales pentru a se crea efecte coloristice. Un amănunt anecdotic este acela că, pentru busturile feminine, coafura era adesea executată detașabilă, aceasta pentru a se putea schimba ușor în pas cu moda zilei. În timpul lui Traian (98-117) se revine la clasicism, pentru ca, în prima parte a secolului III, curentele realiste și cele clasicizante să alterneze în ritm rapid.

Frederic Remington: "Ajutând un camarad",
1889-90. Ulei pe pânză.
© MFAH.

Sistemul eclectic după care este organizat acest muzeu, unde colecțiile provenite din donații sunt expuse împreună fără a se dispersa donația, face ca exponatele să nu urmeze firul cronologic. Oricum, ieșind din sala busturilor romane, am nimerit în secția Artă Americană până în 1945. Aici sunt prezentate, în mai multe săli, lucrări de pictură, sculptură și artă decorativă realizate de artiști plastici nord-americani în secolul XIX și în prima jumătate a secolului XX. De fapt, aceasta este o continuare a prezentării istoriei artei din Statele Unite, care începe în Colecția Bayou Bend din strada Westcott nr. 1, prezentare care se oprește acolo la mijlocul secolului XIX. O mare parte a colecției de artă nord-americană din secolul XIX este constituită din lucrări de pictură peisagistă, care reflectă în special sălbăciția naturii acelor meleaguri americane.